

Адасобленыя члены сказа

Варыянт 1

Тэст А

A1. Адзначце, чым выражаюцца адасобленыя акалічнасці:

- 1) прыметнікамі;
- 2) дзеепрыслоўямі;
- 3) дзеепрыслоўнымі словазлучэннямі;
- 4) назоўнікамі з прыназоўнікамі;
- 5) прыслоўямі.

A2. Адзначце сказы з адасобленымі дапасаванымі азначэннямі:

- 1) Шуміць рака, вясёлая, жывая.
- 2) Лес, направа ад вёскі, гудзеў панура і грозна.
- 3) Аліна, уражаная шчырым прызнаннем сяброўкі, праслязілася.
- 4) У кароткім кажуху, са стрэльбай за плячыма, ён абыходзіў лясныя ўладанні.
- 5) Пад нагамі шапацела золата лістоты, яшчэ не звялай, не прытаптанай дажджамі.

A3. Адзначце ўмовы адасоблення адзіночных азначэнняў:

- 1) калі яны знаходзяцца ў пачатку сказа;
- 2) калі на іх прыпадае значная сэнсавая нагрузка;
- 3) калі яны знаходзяцца ў канцы сказа;
- 4) калі яны маюць дадатковае акалічнаснае значэнне;
- 5) калі яны знаходзяцца пасля паяснёнага слова.

A4. Адзначце сказы з адасобленымі дапаўненнямі, якія абазначаюць прадметы і з'явы, уключаныя ў шэраг іншых прадметаў ці з'яў:

- 1) Апрача сучаснай музыкі, Ірына Уладзіміраўна любіла слухаць Бетховена, Моцарта, Шапэна.
- 2) У бабуліным пісьме нічога новага не было, акрамя сціслых звестак пра суседчынага сына.
- 3) Увесь дзень, за выключэннем перапынку на абед, быў прысвечаны музеям і выставам.
- 4) У кнізе Янкі Брыля, акрамя апавяданняў, былі змешчаны эсэ і нарысы.
- 5) Ніхто, апрача Сяргея, не ўмеў так даверліва туліцца да дзядулевага пляча, так уважліва слухаць ягоныя ўспаміны.

В2. Прадоўжыце сказ:

Незалежна ад месца ў сказе адасабляюцца адзіночныя азначэнні з дадатковым значэннем такога члена сказа, як

В3. Прадоўжыце сказ:

Калі недапасаванае азначэнне выражаецца інфінітывам, перад якім можна ўставіць слова а іменна, то перад азначэннем звычайна ставіцца

В4. Прадоўжыце сказ:

Дзеепрыслоўныя звароты, якія выконваюць ролю пабочных слоў ці выразаў, аддзяляюцца такім знакам прыпынку, як

В5. Запішыце знак прыпынку, які ставіцца на месцы прэпуску.

Трывожыць сум па вузкай сцяжынцы ў жыце, па незялчкай копцы сена, у якой мне_стомленаму_дужа добра спіцца.

В6. Устанавіце адпаведнасць сказа з правільным варыянтам адасобленага члена сказа. Адказ запішыце.

- А. Узяўшыся за рукі, дзяўчаты ішлі па дарожцы паўз раку.
- Б. Алесь, немалады ўжо чалавек, ніякавеў перад Лілінай вабнасцю.
- В. А ён, Анатоль, успомніў бабулю Валянціну, карункі яе вязання.
- Г. Надыходзілі новыя часы, і яны, новыя, дарылі нам надзею.

- 1) развіты прыдатак;
- 2) адзіночны прыдатак;
- 3) аднародныя азначэнні;
- 4) дзеепрыслоўнае словазлучэнне;
- 5) адзіночнае азначэнне.

Варыянт 2

Тэст А

А1. Адзначце, чым выражаюцца адасобленыя азначэнні:

- 1) дзеепрыметнікавымі словазлучэннямі;
- 2) прыслоўямі;
- 3) прыметнікамі з паясняльнымі словамі;
- 4) мадальнымі словамі;
- 5) назоўнікамі ва ўскосных склонах.

A2. Адзначце сказы з адасобленымі прыдаткамі:

- 1) У высокіх ботах, ён цяпер падобны на рыбака.
- 2) А яшчэ ў іх дзяўчынка была, Лідачка.
- 3) Тады ніхто, акрамя франтавікоў, не ведаў, што надыходзіць адказны час.
- 4) Бабёр, як звер каштоўны, быў узяты дзяржавай пад ахову.
- 5) Дзесьці там, каля вёскі, задуменна шумеў лес.

A3. Адзначце ўмовы адасаблення развітых прыдаткаў:

- 1) калі яны адносяцца да агульнага назоўніка і стаяць пасля яго;
- 2) калі яны адносяцца да прыметніка;
- 3) калі яны адносяцца да ўласнага назоўніка і стаяць пасля яго;
- 4) калі яны адносяцца да асабовага займенніка;
- 5) калі яны звязаны з паяснёным словам злучнікам як.

A4. Адзначце сказы з адасобленымі акалічнасцямі ўмовы:

- 1) Сонца ўжо было над бярозкамі, асвятляючы іх галінкі светла-ружовымі промнямі.
- 2) У канцы лета, прыслухаўшыся, можна пачуць пранікнёнае гранне конікаў-скрыпачоў.
- 3) Рознагалосыя званочкі-ручаі, пераскокваючы цераз каменьчыкі, спяшаюцца да мора.
- 4) Грунтоўна падрыхтаваўшыся да экзаменаў, можна быць упэўненым у іх станоўчым выніку.
- 5) Зямля, ніколі не паўгараючыся, дорыць свой адметны пах кожнай кветачцы, кожнай расліне, кожнай ягадзе.

A5. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску ставіцца коска:

- 1) Гасцінец_сплоўшы з пагорка_пераб'ягае чыгунку.
- 2) Бабуля_не спрачаючыся_згаджаецца.
- 3) Разам_спяшаючыся_мы зрывалі травінкі-цявінкі.
- 4) Хлопцы_не будуць сядзець_склаўшы рукі.
- 5) Там_за поплавам_купалася ў сончным святле вёска.

A6. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску ставіцца коска:

- 1) Не змаўкае_запоўнены гараджанамі рынак.
- 2) Лета – гэта ціхая паляна ў лесе_прагрэтая паўдзённым сонцам.
- 3) У Мележа ўсмешка была_таленавітая, шчырая.
- 4) Была яшчэ ноч_кароткая, летняя.
- 5) Сонца прысела на вадку, памылася ў ёй_сцюдзёнай уранні_пачысцела.

A7. Адзначце сказ, у якім на месцы пропуску ставіцца працяжнік:

- 1) Прастуджанай восенню_выхаджанай дажджлівымі вятрамі_хораша марылася пра вясну.
- 2) Я_пастаяўшы_пакаціў памаленьку веласіпед да вёскі.

В6. Устанавіце адпаведнасць сказа з правільным варыянтам адасобленага члена сказа. Адказ запішыце.

А. Падрыхтоўка да свята захапіла ўсіх, асабліва шасцікласнікаў.

Б. Тут, у парку, хацелася слухаць пошум дрэў.

В. Алесь Разанаў стварыў новыя, “аўтарскія” жанры – разнастайныя варыяцыі паэтычнай мініяцюры.

Г. Зачараваны беларускай народнай песняй, Адам Міцкевіч пісаў, што беларусы ў сваіх песнях захавалі найлепшыя рысы славянскіх народаў.

- 1) развіты прыдатак;
- 2) дапаўненне;
- 3) дзеепрыслоўнае словазлучэнне;
- 4) развітае азначэнне;
- 5) акалічнасць месца.

□□□□□□□□□□□□□□□□.

Варыянт 3

Тэст А

A1. Адзначце, чым выражаюцца адасобленыя прыдаткі:

- 1) дзеясловамі;
- 2) уласнымі імёнамі;
- 3) назоўнікамі;
- 4) прыслоўямі;
- 5) дзеепрыметнікамі.

A2. Адзначце сказы з адасобленымі акалічнасцямі:

- 1) Янка, калы сямігадовы хлопчык, любаваўся вясновай раніцай.
- 2) Зусім блізка, па той бок рэчкі, быў хвойны лес.
- 3) Мы чыталі, удвух, пры настольнай лямпе, у вельмі ўтульным паўзмроку пустога пакоя.
- 4) Пад магутным дубам стаяў нізкі, падобны на капю сена будан.
- 5) Цвітуць, абняўшыся, дзве вішні ля акна.

A3. Адзначце ўмовы адасаблення акалічнасцей, выражаных адзіночнымі дзеепрыслоўямі:

- 1) калі яны стаяць перад выказнікам і ўказваюць на час дзеяння;
- 2) калі яны выконваюць ролю акалічнасці спосабу дзеяння;
- 3) калі яны блізкія па функцыі да прыслоўяў;
- 4) калі яны стаяць пасля выказніка;
- 5) калі яны стаяць перад выказнікам і ўказваюць на прычыну дзеяння.

A4. Адзначце сказы з адасобленымі азначэннямі, якія маюць дадатковае акалічнаснае значэнне:

- 1) Непаўторны пах квецені, настоены на звонкім пчаліным гудзе, кружыў галаву.
- 2) Праходзяць летнія дажджы, сляпыя, ціхія, грыбныя.
- 3) Уражаныя гукамі музыкі, мы не маглі стрымаць сваіх эмоцый.
- 4) Кроплі-пацеркі, буйныя і цяжкія, застукалі па кустах, па траве, па зямлі.
- 5) Стомленыя пасля доўгай вандроўкі, сябры хутка заснулі.

A5. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску ставіцца коска:

- 1) У Васіля было адно жаданне_уладкаваць сваё жыццё на новым месцы.
- 2) Стала ціха, і заснулі_дажджом прыбітыя_палі.
- 3) Прыгрэтыя сонцам_павесялелі маладыя бярозкі на ўз'орку.
- 4) Светлага воласу_з абветраным тварам_вяснушкамі на пераноссі_Пятрок здаваўся ціхім і паслухмяным.
- 5) Дарога – шэрая бясконцая нітка_з вузламі памлці.

A6. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску ставіцца коска:

- 1) Акрамя здольнасцей да малявання_у хлопчыка выявіўся яшчэ і абсалютны музычны слых.
- 2) У дзённіку не было_ніякіх запісаў_апроч трох старонак друкаванага тэксту.
- 3) Нічыпар працаваў_замест настаўніка.
- 4) Усе_за выключэннем Міколы_сабраліся ў той памятны дзень.
- 5) Творы пачаткоўца_апрача некалькіх вершаў_вызначаліся навізнай тэм і вобразаў.

A7. Адзначце сказ, у якім на месцы пропуску ставіцца працяжнік:

- 1) Пчол_паважаючы працу_баяцца не трэба.
- 2) Каласіста-спелыя прасторы палёў цяпер_амаль апоўдні_уяўляюцца ў парнай смуге.
- 3) За леснічоўкай шуміць зялёнае мора хвойных і лісцяных вяршыняў_пушча.
- 4) Адтуль_з вастрыні таго кліна_бегла сцежка.
- 5) Сонца зайшло_пакінуўшы ярка-халоднае зарава.

A8. Адзначце сказы з пунктуацыйнай памылкай:

- 1) Янка Сіпакоў – пісьменнік з адметным стылем, пісьменнік, які не пакідае раўнадушным да роднага слова – вельмі падабаецца чытачам.
- 2) На палянцы раслі баравікі – гожыя лесянцы.
- 3) Вёска – шматгалосая працаўніца – шчыравала на бульбяных палетках.
- 4) Белавежа або Зубрыная Краіна вабіць да сябе турыстаў з усяго свету.

- 5) Васіліну паважалі ў школе, як добрую спартсменку.

A9. Адзначце сказы з адасобленымі акалічнасцямі, якія звужаюць значэнне папярэдняга слова:

- 1) Вакол, ападаючы, шамацела кастрычніцкае лісце.
 2) Адтуль, недзе з-за ўзгорка, даносілася песня жней.
 3) Дзядуля ішоў і ўсміхаўся – прыветна, ласкава.
 4) Тут, на пяску, віднеліся пушыстыя шматкі марскоў пены.
 5) Белыя, як гарошыны, градзіны грукалі ў шкло і, адскокваючы, падалі на зямлю.

Тэст В

B1. Прадоўжыце сказ:

Заўсёды адасабляюцца акалічнасці ўступкі, выражаныя назоўнікам з такім прыназоўнікам, як

B2. Прадоўжыце сказ:

Дапасаваныя азначэнні заўсёды адасабляюцца перад азначаемым словам, якое выражана такой часцічай мовы, як асабовы ці азначальны

B3. Прадоўжыце сказ:

Адасобленыя прыдачкі, якія стаяць пасля азначаемага слова і выражаны ўласным назоўнікам са словамі *па прозвішчы, па мянушцы, аддзяляюцца* разам з гэтымі словамі такім знакам прыпынку, як

B4. Прадоўжыце сказ:

Дзеепрыслоўі ці дзеепрыслоўныя звароты, якія стаяць пасля злучальнага ці падпарадкавальнага злучніка, аддзяляюцца ад яго такім знакам прыпынку, як

B5. Запішыце знак прыпынку, які ставіцца на месцы пропуску.

У верасні_едучы аўтобусам з Баранавіч у Навагрудак_я любаваўся прыгажосцю надсвіцязянскай восені.

B6. Устанавіце адпаведнасць сказа з правільным варыянтам адасобленага члена сказа. Адказ запішыце.

А. На пляцы ідзе гандаль – тлумны, шматгалосы, з тысячай розных пахаў.

Б. На нейкі момант вулей – дзядзькава кухня – прыціхае.

В. Вечарам апрацаецца лістапад у доўгі, да пят, кажух.

Г. Наш клас здае іспыты па ўсіх прадметах, за выключэннем малявання, спеваў і фізкультуры.

- 1) дапаўненне;
- 2) адзіночнае недапасаванае азначэнне з удакладняльным значэннем;
- 3) акалічнасць месца з удакладняльным значэннем;
- 4) развіты прыдатак;
- 5) дапасаваня і недапасаванае азначэнне.

□□□□□□□□□□□□□□□□.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ